

ЧУДОМИР ПЪТИЩА

chitanka.info

Седим надвечер под черницата на дяда Боя, вади той из пояса си желти круши инджирки, а малкото павурче с преварена сливовица поцръква от време на време като птиче голишарче. Невярна болест беше повалила стареца в леглото с години, но нашето докторче го дигна, ококори се и сега, макар с два крака и една осенова тояжка, проходи и казва, че нови зъби почнали да му никнат. Возил се днес за пръв път с рейсовата кола до града и току-що се беше завърнал.

— Бря, бряаа! Хубаво нещо, безценно нещо! Да му се позлатят ръцете на този, който го е измислил. То широко, светло, меко и няма да те клати, няма да те друса. По голям обед, кажи го, тръгнахме, прегледаха ме докторите, свършихме си работата и се върнахме неусетно, преди да е чукнало клепалото за вечерня. Умна направа, голямо нещо! Пък един път измайсторили, майка му стара, едно шосе равно, гладко, сякаш със сапун намазано; та не усещаш возиш ли се, или се в люлка люлееш.

Едно време, като пращах малкия да ми купи пакет тютюн от бакалина, за да не се заплесва из пътя, му думам:

— Ама да бързаш, ха! Все да тичаш! Ей тука ще плюна на земята и преди да е засъхнала плюнката, да дойдеш. Чу ли? А сега до града чак да го пратиш с тая кола и да се върне, пак няма да засъхне. Хубаво нещо, голяма майстория, не ще приказки!

И като изцучурка пак с павурчето, обърса мустак, склучи вежди, замисли се и продължи:

— Какво тегло сме теглили едно време, дядовото, какво патило сме патили, дорде идем с кола дърва до града, не е за описване. Тогава впрягах две мършави крави — майка и дъщеря. Малката все преваряше майка си и все накриво теглеа, но други нямах. Нагласихме се един ден с баджанака да идем в града с жените да купим това-онова за зимата. Натоварих колата още от вечерта, метнах отгоре чувал със сено и щом пропяха първи петли, жената взе поводите, аз остена и поехме.

Тръгнахме, дядовото, ама неизминали стотина крачки, сред село до Хаджидончовата ливада тогава имаше гьол. Едно жабешко владение от незапомнени времена, заградило пътя от плет до плет и няма как да се мине, освен през средата. Жената, нали все боса ходеше, нагази, а аз седнах отзад на стърчишката. Щом нагазихме, предното колело хлътна в някаква дупка, колата се наклони и чувалът със сеното цопна в гьола.

Извади го жената кален, мокър, отръскахме го и продължихме по-нататък. Накрай село на долчинката тогава нямаше мост и кравките едва изпъплаха на другия бряг. Още по-надолу, дето сега е стопанството, и на реката нямаше мост, та затънахме в пясъка. Добре, че минаха двама козари, слезли в село за хляб, та тикане, та викане, та ха бре, та де бре — минахме и това препятствие. До Баните оставаха още две — второ жабешко царство и „Бонин дол“.

Още като тръгнахме, от време на време дочувах, че пред нас скърца намазана кола. Баджанакът ще е, мислех си, изпреварил ме е. Той, Голям Лальо, дорде не речеш, не ми е никакъв баджанак, ама едно време, като бяхме ергенчета, задиряхме две братовчедки, та си викахме така, и тъй си остана. Като съм подвиквал на кравките, когато минавахме втория гьол, чул ме и спрял колата хем да си починат, хем да си помагаме, дорде минем този проклет дол. Уж не беше дълбок, пущината, но тъй беше изровен от пороите, тъй изрътен, че рядко кола минаваше оттам, без да се прекатури. Колко снопи сме вадили из него, колко чували със зърно, колко коли са се изпотрошили — никой не може им направи сметката. И не се намериха тогава пет-шест души да се сдружат и докарат малко камъни, пръст и дърволяк, та да го поправят, ама как ще се намерят, като бяхме разделени на десет партии, гонехме се, мразехме се и за задружна работа не ни биваше. Трима братя, значи, от три партии и единият ако прави, другите развалят.

Починахме малко, изпушихме по цигара и баджанакът поведе колата, като държеше здраво десния повод, а ний с жена му увиснахме като торби от лявата страна, за да не се обърне. След това направихме същото с нашата и, слава богу, отървахме се само с един счупен жегъл. Под Баните до „Гереня“ пак имаше тресавище, но изтикахме криволяво оттам и стигнахме до село Черняга, дето още веднъж трябваше да минем през нашата река. Там също нямаше мост. Баджанаквата кола, нали беше с волове, мина, а моите кравки пак закъсаха. Младата напират напред, но старата разбира, че е невъзможно, и не мърда. Удрям, мушкам, викам, не ще и не ще. Нагазихме двамата с цървулите, помогнаха и жените и изпъплахме криволяво. Най-после стигнахме до Тунджа. Като стигнахме, аз се обадох.

— Баджанак, спри, рекох, за малко, че ще ходим при доктор!

Там, на брега, под една голяма къпина, цялата окичена с червени конци, се гушеше „Светото кладенче“. То сега потъна под язовира и лекува само шараните, но тогава, който боледуваше от треска, щом се измиеше в него и превържеше червен конец, треската му минавала. Жената, нали, както казах, все боса ходеше, мине се не мине, раздруса я пущината и почне да трака със зъби. Изми се, значи, тя, откъсна от пояса ми конец, завърза болестта за къпината, поехме отново и стигнахме до държавното шосе. Стигнахме, дядовото, ама държи ли ни да тръгнем по него? Нали по онова време се бяха появил първите автомобили и добитъкът се плашеше от тях като от стършели. Наскоро хаджи Дончо беше тръгнал с каруцата за града, префучала край него онази дяволия, уплашил се конят и хукнал направо въз брега до ханчето. Драскал нагоре, драмкал, ама баирът прав като стена, че ха назад — каруцата станала на парчета. Хаджията със счупен крак, а конят, цял кървав, пристигнал в село само със стреките. Та заряхме главното шосе, значи, и тръгнахме из страничен път през нивите. Минахме край ханчето, след това железния мост и стигнахме до Салтъшница. Там пък друга бея. Тогава пътят не опасваше през кръста голямата стръмнина, както е сега, а минаваше направо през най-високото. На времето, когато го правили, наблизко имало турски чифлик и там му били лозята, та боят, Юсни бей се казвал, не позволил да се прави път през тях. Спряхме там и както сме правили и други път, разтоварихме половината дърва, изкачихме ги горе, стоварихме ги, върнахме се за другата и чак към голям обед стигнахме в града. Помисли си само — два часа път пеш да вървиш, а ний от среднощ до пладне.

Като пристигнахме кални, мокри и капнали от умора, повисяхме, повисяхме на главната улица, докато продадем дървата, купихме след това малко сол и газ, жената взе гранче прежда, баджанакът напълни катраника, за да не му квичи колелото, купихме и по едно симидче за внучетата и хайде назад към село.

Та такова тегло беше, дядовото, такова мъчило, а сега да пееш и да пътуваш. Няма ни пясъци, ни долища, ни тресавища, ни стръмнини. И дорде рече машината в село „пук-пук“, виж, че се показали фабричните комини на града. Няма ни да бумти, ни да треци, ни пушилки да дига като едно време и да плаши добитъка, а си върви леко и легално. Потъна вдън горите тилилейски и треската.

Още като се връщахме към село и гледах това разорано и почистено поле, тия овощни градини и дръвчетата, строени като войници от двете страни на пътя, си рекох: Стига да е живот и здраве, приберем ли всичко от полето, стар-нестар, ще си взема бабичката, че горката от нашия град нататък не е стъпвала, ще се качим на тая кротка машинка, ще тръгнем двамката из хубавата ни Българийка, ще гледаме и ще ѝ се радваме.

Тъй съм решил, значи, и ще го сторя. На Бачковския манастир чак ще я заведа аз нея, живот и свят да види, пък след това, ако ще, и умирачката да дойде.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.